

DOI: 10.18427/iri-2016-0024

A dél-koreai magánbiztonság helyzete és a koreai Magánbiztonsági Törvény gyakorlati alkalmazása

Rottler Violetta

Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Doktori Iskola

dr.rottlervioletta@freemail.hu

A hidegháború végén, 1989-ben még a világpolitika kulcsfontosságú eseményei Európában történtek, az ázsiai helyzet kvázi statikusnak tűnt. Mára megváltoztak a globális erőviszonyok. Ázsia biztonságának egyik alapja az Amerikai Egyesült Államok jelenléte főleg Japánnal és Dél-Koreával fenntartott kétoldalú szövetségek révén. Kínának az évszázad közepére kitűzött stratégiai célja a globális hatalmi státus, ehhez gazdasági növekedés és modernizáció (reformok, nyitás külföld felé) kell, ami kompromisszumok útján elért békés nemzetközi környezetben lehetséges (Deák, 2007:422-423).

A kelet-ázsiai gazdasági csodát a felemelkedő négyfejű sárkánnyal szokták leírni, ami utal négy kis állam gyorsan végbement iparosodására. Dél-Korea (Szingapúr, Tajvan, és Hong-Kong mellett) a felemelkedő sárkány egyik feje.

A dél-koreai magánbiztonsági ipar 1953-tól, a koreai háború végétől datálódik és azóta gyors ütemben fejlődik. Kezdetben a magánbiztonság feladata egyszerűen az volt, hogy védje az országban állomásozó amerikai támaszpontot. Nagy áttörés következett 2001-ben, amikor a magánbiztonságban foglalkoztatottak száma meghaladta az állami rendőri erők létszámát. A mennyiségi növekedés ellenére a szolgáltatások minősége nem fejlődött jelentősen néhány speciális terület kivételével, amiatt, hogy úgy gondolták, a rendőrségnek kellene helytállni a társadalom biztonságának minden területén, továbbá az alacsony bűnözési ráta és a lakosság biztonságérzete is a rendőrség felelőssége. Ez sajnos azt eredményezte, hogy a legtöbb cég nem rendelkezik megfelelő ismeretekkel, tapasztalattal. A magánbiztonsági alkalmazottak ismerethiánya számos jogsértést eredményezett, ami hátráltatta az iparág további fejlődését. A Szöuli Metropolitan Rendőrség által regisztrált cégek tevékenységét és a Magánbiztonsági Törvény megsértésének eseteit vizsgálta Lee professzor a 2013. évi szöuli adatok alapján. A jogsértések okait kutatta és megelőzési intézkedéseket javasolt.

A kezdet tehát 1953-ban volt, a Dél-Koreában állomásozó, Egyesült Államokbeli hadsereg támogatásával. Ezután a munka kiterjedt a kikötői raktárak- főként az ott tárolt petróleumraktárak- őrzés-védelmére. Napjainkban Dél-Koreában a magánbiztonsági ipart támogatja a kormányzat, egyre inkább professzionális a terület.

Mit mutatnak a statisztikai adatok?

Az elmúlt évtizedekben a koreai gazdaság gyors fejlődésen ment keresztül, az egyéni életének és javainak védelme fő prioritássá vált, ez reflektál a bűnözés alakulására, ami diverzifikálódott, egyre intelligensebb és erőszakosabb lett.

Az állam törekszik adekvát választ adni a rendészet- ill. bűnügyi nyomozás területén, de forrásai korlátozottsága miatt ez nem kielégítő szintű. Ebből következően részben illegális magánbiztonsági iparág fejlődött ki a fizetőképes kereslet hatására. A privatizáció két fő területe a biztonság és a nyomozás. Koreában a Nemzeti Rendőrség adatai alapján 2013-ban 3836 cég tevékenykedett, 150030 dolgozóval, a rendőrök száma pedig 102386 fő volt.

A magánbiztonsági cégek 82%-a létesítmény-védelemre, objektumvédelemre fókuszál, és kevesebb, mint 1%-uk foglalkozik kíséret-szolgáltatásokkal. Továbbá 63%-nak 10 vagy annál kevesebb alkalmazottja van, és 92,5 %-uknak 100 vagy kevesebb alkalmazottja van.

Összegezve elmondhatjuk, hogy a legtöbb biztonsági őr létesítményeket véd, mely tevékenység nem igényel speciális szakértelmet és tapasztalatot. A biztonsági őrök harmada 60-as éveiben jár, tevékenységük egészen más jellegű, mint az aktív, agilis biztonsági őrök feladat-megoldási stílusa.

Magánnyomozás Dél-Koreában

Az OECD-országok közül Dél-Korea az egyetlen, ahol a magánnyomozás nincs még legalizálva. Elindult egy párbeszéd az érintettek között a megfelelő jogi szabályozás kialakítására, mivel nagyon nagy piaci igény van a magánnyomozók munkájára. A rendőrség forráshiány miatt nem tudja ezt az igényt adekvátan kielégíteni. A bűnözés Dél-Koreában a gyors iparosodással évről évre nő, egyre specializálódik, egyre erőszakosabbá válik, az elkövetők átlagéletkora pedig egyre alacsonyabb.

A magánnyomozási terület illegálisan működik, hiszen törvény tiltja a nem jogvégzettek számára a joggal kapcsolatos tevékenységet (Attorney-At-Law Act Article 3.), sőt nemcsak a „detektív” és „magánnyomozó” megnevezés, hanem az általuk végzett szolgáltatások, melyek a tárgyak, személyek hollétének felkutatását célozzák és a magánélet nyomozását szintén tiltottak az információvédelmi törvény szerint (Use and Protection of the Credit Information Article 26)

A koreai rendőrség nem tudja az eltűnt személyek problémáját sem hatékonyan kezelni anyagi okok miatt, holott a 2007. évi büntető-eljárásjogi reform is magával hozta a megnövekedett igényt egy olyan hivatalos rendszer implementálására, ami elősegítené az információgyűjtést a bírósági tárgyalásokra.

Amióta Korea tagja az OECD-nek megnyitotta piacát külföldi magánnyomozó cégeknek, országszerte 20 külföldi cég működik kb. 400 magánnyomozóval. Megtalálható az amerikai Pinkerton vagy a Kroll, amely cégek egyre nagyobb mértékű jelenléte annak köszönhető, hogy drámaian megnőtt az igény az információbiztonság és üzleti kockázat- menedzsment piacán. Koreában hiány van az üzleti hírszerzéssel kapcsolatos nyomozó szakemberekből. A vonatkozó joganyag hiánya a hazai cégek növekedését hátráltatja, és megnöveli az országban jelen lévő külföldi cégek számát (Kim & Lee, 2013). Szerencsére, napjainkban napirenden van a magánnyomozás legalizálása és feltehetően jövőre megszületik az új törvény.

A törvénysértések szankcionálása a koreai Magánbiztonsági Törvény (PSA, Private Security Act) szerint kétféleképpen történik:

1. személy elleni szankciók- a Szöuli Metropolitan Rendőrség kapitányának hatáskörébe tartozik.
2. működési engedély visszavonása, működési engedély felfüggesztése (ez teljes vagy részleges felfüggesztést jelent 6 hónapra). A részleges felfüggesztés egy adott földrajzi területre vonatkozik, ahol a szolgáltató tevékenységét végzi, vagy egy bizonyos tevékenységre, amellyel összefüggésben megsértette a törvényt).

A kötelező és mérlegelésen alapuló engedély-visszavonás esetei

A PSA 1.§ 19. pontja szerint kötelező az engedélyt visszavonni, ha

- 1) egy cégnek hamis vagy nem törvényes az engedélye
- 2) ha más feladatra alkalmazza a biztonsági őrt, nem a biztonsági tevékenységgel összefüggésben
- 3) ha nem biztonsági jellegű szolgáltatást nyújt a cég
- 4) ha a cég egy évig, vagy tovább szünetelteti tevékenységét
- 5) ha nem köt újabb szerződést a jelenlegi lejárt előtti egy éven belül
- 6) ha felfüggesztése után is tovább folytatja tevékenységét
- 7) a felettes rendőrhatóság kinevezési-visszahívási jogkört gyakorol a biztonsági alkalmazottakra, ha ezen személyi döntéseknek nem tesz eleget a cég

A hatóság diszkrecionális jogkörébe tartozó felfüggesztés vagy működési engedély visszavonás. A PAS 2.§ 19. pontja megállapítja, hogy a következő esetekben maximum 6 hónapos engedély-felfüggesztés vagy engedély-visszavonás a szankció.

- 1) a végzett feladatok változtatása a felügyelő rendőri szerv engedélye nélkül: A PSA 4. pontjára utalva, ami megállapítja, hogy a figyelmeztetés és felfüggesztés a szankció első és második jogsértés esetén, harmadik jogsértés esetén a cég elveszítheti működési engedélyét.
- 2) a jogtalan biztonsági kérések visszautasításának elmulasztása: a PSA 2. §7. pontja szerint az első és második jogsértés 1- és 3 havi engedély-felfüggesztéssel jár, a harmadik jogsértés engedélybevonást eredményez.
- 3) Nem megfelelő képzettségű biztonsági instruktorok és vagyondőrök alkalmazása: a 3. § 10. pontja szerint az első és második jogsértés 1- és 3 havi engedély-felfüggesztéssel jár, a harmadik jogsértés engedélybevonást eredményez.
- 4) Az előzőek szerint szankcionálja a törvény a fenti személyek kinevezését is.
- 5) A képzés nyújtásának elmulasztása az új és már meglévő biztonsági személyzet számára: a büntetés a 13. pont szerint az első és második jogsértés figyelmeztetéssel jár, a harmadik pedig 1 havi felfüggesztéssel
- 6) A formaruhával és felszereléssel, valamint járművekkel kapcsolatos jogsértések a biztonsági őrok vonatkozásában: a 16. pont szerint az első és második jogsértés figyelmeztetéssel jár, a harmadik pedig 1 havi engedély-felfüggesztéssel
- 7) A felügyelő rendőrhatóság rendelkezésének nem-teljesítése a 24. pont szerint első esetben: figyelmeztetéssel, második esetben 3-havi engedély-felfüggesztéssel, harmadik esetben engedély-visszavonással jár.

- 8) A feladatellátás során felmerült költségek meg nem fizetése a 26. pont szerint első esetben: figyelmeztetéssel, második esetben 3-havi engedély-felfüggesztéssel, harmadik esetben 6-havi engedély-felfüggesztéssel jár.

Új jogsértések

A következő lista az új jogsértés-fajtákat tartalmazza, itt nincsenek a fentiekhez hasonló fokozatossági lépcsők a szankciók körében:

- 1) lakossági panasz esetén biztonsági oktató megbízásának elmulasztása a panaszos oldalán
- 2) riasztóberendezések telepítésének elmulasztása a kijelölt létesítményeken
- 3) a megfelelő dokumentumok bemutatásának elmulasztása
- 4) a szolgálati beosztási jegyzék bemutatásának elmulasztása lakossági panasz esetén
- 5) engedély nélküli vagy hamis engedélyt használó biztonsági őr intézkedése
- 6) diszkvalifikált biztonsági őr intézkedése lakossági panasz esetén

Az adminisztratív szankciók megoszlása a 2013-as fővárosi statisztikai adatok alapján

A legtöbb a figyelmeztetés volt (167 esetben), ezt követte az engedély-visszavonás (140 esetben), és a felfüggesztés (3 esetben).

Ha jogsértés-típusonként elemezzük az adminisztratív szankciókat, akkor azt látjuk, hogy a jogsértések fele a megkövetelt továbbképzés lehetővé tételének elmulasztása volt (ez annyit tesz, hogy 4 és 6 órás havi tréning-lehetőséget kell biztosítani az általános és speciális őröknek a PSA 13. pontja által megállapítottak szerint.)

A következő leggyakoribb jogsértés a szerződésekkel kapcsolatos az üzleti tevékenység 1 éves vagy azt meghaladó idejű önkéntes felfüggesztése esetén. Ez azt eredményezi, hogy nő a száma az olyan biztonsági cégeknek, melyek szolgáltatásaiban nem bíznak a megrendelők. A „szankciók egyéb okai”- kategória tartalmazza a felügyeleti rendelkezések nem-teljesítését, az egyéb célú (nem biztonsági) foglalkoztatását a biztonsági őröknek, formaruhával kapcsolatos jogsértéseket, stb.

Az adminisztratív bírságok pénzüsszegeit a rendőrkapitányság vezetője vagy meghatalmazottja szedi be. A bírság címzettje a biztonsági cég tulajdonosa vagy a nemzeti létesítmény üzemeltetője. Az eljárás egy adatgyűjtési és egy bizonyítási szakaszból áll, ezután a rendőrhatalóság 10 napot ad a cégtulajdonosnak hogy reagáljon és véleményét röviden előterjessze a jogsértéssel kapcsolatban. Ki kell küldeni egy értesítést és egy számlát (csekket) a jogsértő címére. A kézbesítéstől számítva 60 nap áll rendelkezésére a jogsértőnek, hogy írásban előterjessze álláspontját.

A pénzbeli szankciók kiszabásának jogalapja és összege

A PSA 1. § 31. cikkelye szerint a következő jogsértéseket általános generális maximumként 30 millió KRW (kb. 7 millió 210ezer HUF) összegű szankcióval kell sújtani.

1. formaruhával kapcsolatos jogsértés jelentésének elmulasztása
2. az ór névtábla nélkül intézkedik vagy a formaruha nem azonos a bejelentettel
3. a szolgálati beosztási jegyzék bemutatásának elmulasztása
4. engedély nélkül, vagy hamis engedéllyel intézkedő ór
5. megfelelő képzettség nélkül intézkedő ór

Problémák Lee professzor szerint

A gazdasági fejlődés miatt szükséges egy adekvát felügyeleti részleg megalakítása a rendőrségen belül. Jelenleg a Közbiztonsági Hivatal a felelős részleg, azonban számos más rendszeres jellegű feladatot is el kell látniuk a felügyelet-ellenőrzés mellett rendőröknek (Kim, 2014):

1. nagy számú szolgáltató az alacsony képzési színvonalnak köszönhetően (Bár 2014. júniusa óta szigorították a biztonsági cég-alapítási feltételeket, még mindig csak 50millió KRW kell a cégalapítás engedélyezéséhez);
2. a PSA ignorálása;
3. szisztematikusan kellene biztonsági oktatókat alkalmazni, nemcsak ad hoc jelleggel;
4. nem megfelelő a képzés és a felülvizsgálat a rendőrség részéről;
5. kizárólagos felügyeleti részleg hiánya.

Többszörös regressziós analízis a lakosság rendőrséggel való elégedettségének mérésére

A Michigan State University 2005-ben elvégzett egy hiánypótló felmérést, melynek során a dél-koreai lakosság rendőrséggel való elégedettségét vizsgálták. Ilyen jellegű vizsgálat korábban nagyrészt az USA vonatkozásában készült, az ázsiai lakosság megkérdezésével csak nagyon kevés felmérés született. A dél-koreai kutatás telefonos kérdőív volt, úgy zajlott, hogy véletlenszerűen felhívtak 11500 dél-koreai állampolgárt az ország egész területéről, kitöltötték a kérdőívet a számukra feltett kérdések alapján, majd az adatokat kiértékeltek. A kutatás célja tehát annak vizsgálata volt, hogy a gyorsan iparosodó ország lakói mennyire elégedettek a rendőrségükkel és az *urbanizáció, a demográfiai tényezők, valamint a rendőri munka értékelése és a korrupció-észlelés szintje* hat-e és ha igen mennyiben a rendőrséggel való elégedettségre. Az eredmények azt mutatták, hogy a városlakók kevésbé elégedettek a rendőrséggel, mint a vidéki lakosság. Továbbá az életkor, a rendőri munka értékelése és a korrupció-észlelés szintje hatással van a rendőrséggel való elégedettségre.

Két modellt ötvöztek, az első modell csak demográfiai változókat tartalmazott (kor, nem, lakóhely/1. nagyváros, 2. kis- középváros, 3. vidék/ tapasztalat a rendőrséggel, szocio-ökonómiai státusz (képzettség, jövedelem, foglalkozás/1. munkanélküli, 2. kék-galléros, azaz kétkezi munkás, 3. fehér-galléros, azaz értelmiségi/ kombinációja), míg a második modell a magatartási változókat tartalmazta. A magatartási változók között szerepelt független változóként a rendőrségi korrupció észlelése és a rendőri munka értékelése.

A demográfiai és attitudinális (viselkedési) modellt összehasonlítva a viselkedési variánsok erősebb prediktorok a demográfiai variánsoknál.

Durkheim evolúciós társadalom-tipológiája volt a kiindulási elméleti alap, ami azt sugallta, hogy a vidék- város közötti diszkrépancia nemcsak a bűnözésben, hanem a társadalom rendőrséggel szembeni attitűdjében is megjelenik. Durkheim- több mint 100 évvel ezelőtt- azt is megállapította, hogy az erkölcs is összekötő erő, mert az embereket társadalommá alakítja.

Dél-Koreában fontos prediktora a rendőrséggel való elégedettségnek az, hogy korruptnak tartja-e a rendőrséget. A korábbi kutatások alapján az USA-ban fontos tényező, hogy valakinek van-e gyermeke és hogy vallásos-e, ezzel szemben Japánban e kettő nem szignifikáns prediktor a rendőrséggel való elégedettség tekintetében. A vidéki lakosok és az idősebb korosztály elégedettebb a rendőrséggel a városlakóknál. A szocio-ökonómiai státusz fordítottan arányos a rendőrséggel való elégedettséggel koreai polgárok esetében, különösen vidéken. Tehát minél több jövedelemmel rendelkezik és magasabb iskolázottságú egy koreai, annál kevésbé bízik a rendőrségben. Ez a nyugati országokban pont fordítva van. Ami megegyező mind az USA-ban, mind Koreában, hogy a fiatalok kevésbé elégedettek a rendőrséggel.

Kelet és Nyugat

Dél-Koreában a társadalmi kontroll jelenléte, a kulturális és filozófiai mozgatók is értéket képviselnek. Az USA-val összehasonlítva Dél-Korea népessége homogén, egy rassz, egy nyelv, egy kollektív normarendszer jellemzi (Lee 2003). Az ország évszázadokig a konfucianizmus és buddhizmus hatása alatt volt, mely kulturális tradíció Kínával és Japánnal közös. A Nyugat értékei az autonómia, az individualizmus, az egyén szabadsága. Keleten a kollektivizmus, az erős társadalmi kontroll jelenléte, a tekintélytiszteltet, a közösség büntetése a szégyenérzet, mint az informális társadalmi kontroll elemei jellemzik tradicionálisan a lakosságot. Az erős társadalmi kontroll a konfucianizmus erkölcsi karakterén alapul. Hangsúlyozni kell, hogy belülről, morálisan szocializálódtak, nem a jog elrettentő erejétől tartva, „kívülről” jön a konformitás. A konfucianizmus még mindig dominál a nyugati ideológiák és kereszténység erős befolyása ellenére. Emellett az egyik leggyorsabban urbanizálódó ország Dél-Korea, ha a „négy sárkányfejre” tekintünk. A XX. század második felében ipari óriássá nőtte ki magát, gazdasági fejlődését sokszor a „Han-folyó csodájának” is titulálják, mert annak ellenére produkálta ezt, hogy a három évig tartó koreai háború alatt a legtöbb gazdasági létesítményét lerombolták, kifogyott a tőkéből és a természeti erőforrásokból. (Facts..., 2015:241). Ezért is fontos kutatási bázis, mivel egyaránt jelen vannak óriás metropoliszok, kevésbé urbanizált kis- és középtelepülések valamint tradicionális vidéki területek.

Fontos különbség, hogy míg a nyugati ember a rendőrséget annak funkcionalitásában értékeli, úgy mint felelősség a bűnözéskontrollért,

rendfenntartásért vagy az állampolgárok biztonságáért, addig a fejlődő nemzeteknél ez kevésbé egyértelmű, mert a történelmi-politikai gyökerek, különösen a gyarmati tapasztalat miatt a rendőrséget a politikai elit kiszolgálójának tekintik. Dél-Korea ennek ékes példája. Japán gyarmata volt, majd a koreai háború után a nemzet területi felosztása következett és folyamatosak az északi fenyegetések. Az erősen központosított rendőri szervezetet a lakosság a kormányzati bürokrácia egy részének tekinti. 2000-ben a „Nagy Rendőrségi Reform” célja a „szolgáltató rendőrség”- imázs kialakítása volt, ennek során még kabala-párt is kapott (Podori és Posunyi), hogy kedves férfi és női rendőrfigura közelebb hozza a lakossághoz a testületet.

Ázsiában és ezen belül Dél-Koreában tradicionálisan stabil a társadalmi informális hálózat és együttműködés, ezzel szemben a nyugati országok és az Egyesült Államok az individuumot állítják a középpontba és az emberek elidegenedése tapasztalható.

Együttműködés az állami- és magánbiztonsági szereplők között Dél-Koreában

Az elmúlt három évtizedben jelentősen megnőtt a koreai vagyonőrök száma, hasonlóan más fejlődő gazdaságok eredményeihez. A Michigan State University egy másik empirikus kutatásában az utca rendőret és vagyonőret –tehát nem vezető szintet- kérdezte meg arról, hogy milyen az együttműködés természete az állami és magánszektor között. Összesen 258 rendőr és 134 vagyonőr adott választ a kérdésekre. Bár mindannyian pozitívan értékelték kapcsolatukat, az előre mozdulást kölcsönösen abban látták, hogy a másik félnek kellene többet tenni a pozitív munkakapcsolatért (Nalla & Hwang, 2006).

Konklúzió

A dél-koreai magánbiztonsági ipar több mint 60 éves múltra tekint vissza és megalapítása a rendőri munka támogatására történt. Habár a szektor elsődleges feladata a létesítményvédelem- és személyvédelem, a cégek egyre több elektronikus biztonsági berendezést kínálnak, kíséret és speciális biztonsági szolgáltatásokat nyújtanak a tudomány fejlődésének- és a sokféle társadalmi biztonsági elvárásnak megfelelően. Különösen az információ-technológia és kommunikáció fejlődése hat szignifikánsan a szektorra. A bűnmegelőzésben és a közösségi hálózatok támogatásával segítik a közszekort.

Mindezen kvalitatív és kvantitatív fejlődés ellenére a PSA megértésének hiánya, a felügyelő szerv érdektelensége (Koreai Nemzeti Rendőrség), a kis cégek jogsértései mind-mind hátráltatják a további fejlődést. A releváns jogszabályok betartása az iparág fejlődését segítené elő. A magánnyomozás jogi környezetének kidolgozása szintén a fejlődést segíti elő.

A Koreai Nemzeti Rendőrségnek kellene megteremtteni Lee professzor szerint a megfelelő alapot a jogkövető magatartáshoz. Rendszeres tréningeket kellene tartani azzal a céllal, hogy az új, és már létező cégek megismerjék a vonatkozó releváns joganyagot. A jogsértő cégekre szigorú bírságokat kell kiszabni és a befolyó összegeket a jogkövető cégek támogatására fordítani.

A magánbiztonsági munka színvonalát emelni kell, azzal, hogy a biztonsági instruktorképzést aktivizálják. Végül a Koreai Nemzeti Rendőrség és a magánbiztonsági ipar képviselőinek extenzívebben kellene kommunikálni egymással, javítani kellene az együttműködésüket. Továbbá - ahogy a Sewol-katasztrófa esete is mutatja - nem tűnik életképes megoldásnak a magánszektorral azzal megbízni, hogy biztonsági cégeket felügyeljen.

Irodalomjegyzék

- Deák P. (szerk.) (2007). *Biztonságpolitikai kézikönyv*. Budapest: Osiris.
- Facts about Korea* (2015). Seoul: Korean Culture and Information Service, Ministry of Culture, Sports and Tourism.
- Kim, Chang-Ho, & Lee, Ju-Lak (2013). The current state of the private investigation industry in Korea and its legislation process. *Social Sciences*, 2 (6), 195-199.
- Lee, Ju-lak (2014). The State of Security Law Violations by the Private Security Businesses in Seoul and Countermeasures. *Journal of Public Administration and Governance*, 4 (3), 159-170.
- Nalla, M. K., & Hwang, E-G. (2006). Relations between police and private security officers in South Korea. *International Journal of Police Strategies & Management*, 29 (3), 482-497.